SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

VOL. XCV. No. 158. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, AUGUST 19, 1988 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 19-го СЕРПНЯ 1988 Ч. 158. РІК. XCV.

ЗАЯВА

ЛЬВІВСЬКОЇ НАРАДИ ПРЕДСТАВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧНИХ РУХІВ НАРОДІВ СССР

Ми, учасники наради представників національно-демократичних рухів народів СССР, яка відбулася у Львові з ініціятиви Міжнаціонального Комітету Захисту Політв'язнів 11-12-го червня 1988 року, заслухавши повідомлення про становище в Грузії, Латвії, Литві, на Україні та в Естонії, ознайомившись із документами про національний рух у Вірменії, представники якого не змогли прибути на нараду, але підтримують її мету, констатуємо неспроможність керівництва КПСС і радянського уряду вирішити найскладнішу в умовах багатонаціональної держави — національну проблему.

Як зловісне застереження всім примусово прилученим до Совєтського Союзу народам, які пов'язують свої сподівання з новим курсом совєтського керівництва, ми сприймаємо нехтування прагнень вірменського населення Нагірного Карабаху і середньовічну різанину в Сумгаїті, по суті спровоковану властями, а також відхилення так званою „Комісією Ґромика" вимог репресованого кримсько-татарського народу, який домагається організованого повернення на батьківщину й відновлення своєї державности. Глибоке розчарування викликали в нас і проведені в наших республіках за сталінсько-брежневським антидемократичним шабльоном так звані „вибори" на партійну конференцію, у наслідок яких дальшу долю наших народів покликані вирішувати головно люди вчорашнього дня, які несуть пряму відповідальність за нинішній жалюгідний стан Совєтської держави й наших республік зокрема.

Учасники наради, представники від Литви, Латвії та Естонії, підтримують вимоги до совєтського уряду, які висунули у зверненні з 12-го січня 1988 року правозахисники Вірменії, Грузії та України, а саме вимоги:

про надання національним мовам республік статусу державних, про вивчення цих мов усім населенням республік і функціонування цих мов у всіх сферах державного та громадського життя республік;

про культурно-національну автономію національних меншостей, включно з російською;

про повернення на батьківщину виселених народів та уточнення кордонів між національними республіками й областями;

(Закінчення на стор. 3)

На Союзівці вибиратимуть нову „Міс"

Союзівка. — Тут на оселі Українського Народного Союзу у суботу, 20-го серпня ц.р., відбудуться чергові виступи молодих талановитих виконавців.

Цим разом гості могтимуть прислухатися до співу відомої вокалістки Ліди Гаврилюк і тріо Олеся Кузишина, які виконають ряд популярних оригінально аранжованих пісень.

По закінченні мистецької програми відбудеться вибір нової „Міс Союзівки" і передачі Тамарою Коритко, цьогорічною кралею, своєї корони новій „Міс".

Програмою цього вечора проводитимуть Аня Дидик-Петренко і Роман Лупаль. До танців приграватиме оркестра „Хлопці зі Львова".

ПАЛОМНИКИ З ВІЛЬНОГО СВІТУ ЇДУТЬ ДО ЧЕНСТОХОВИ



Владика В. Лостен вітає Кардинала Ю. Ґлемпа біля собору св. Софії в Римі.

(Фото: Р. Голіят)

Ню Йорк. (Р. Голіят). — У понеділок, 11-го липня ц.р., відбувся в Римі Синод владик Української Католицької Церкви, на якому обговорено порядок святкувань Тисячоліття Хрищення України в Ченстохові в днях 10-12-го вересня 1988 року, участь у яких беруть владики УКЦеркви й польський єпископат на чолі з примасом Польщі Кардиналом Юзефом Ґлемпом.

Про справи, зв'язані з цим святкуванням, Владика Василь Лостен конферував з Кардиналом Ґлемпом, Кардиналом Генрихом Ґульбіновічем, Архиєпископом Вроцлава, в Римі, 9-го липня ц.р.

Агенція Ковбаснюк у Ню Йорку й Українське бюро подорожей Марійки Гельбіґ у Нюарку зробили вже замовлення у летунських лініях Люфтганза і Свісс Ейр для українських паломників, що бажають бути учасниками святкувань Тисячоліття Хрищення Руси-України в Ченстохові.

Отець Тарас, ЧСВВ, який відповідає за порядок і підготову цих святкувань, інформував владик, що українські священики в Польщі докладають всіх старань, щоб це історичне святкування випало якнайкраще.

Українські паломники з країн вільного світу будуть мати нагоду оглянути чудотворну ікону Божої Матері, яку в 1382 році вивезено з княжого города Белза і приміщено на Ясній Горі в Ченстохові.

Участь українських прочан у святкуваннях Тисячоліття Хрищення України в Ченстохові буде доказом прив'язання українського народу до своєї прадідівської віри й почитання Богоматері, під опікою якої є український нарід від часів київського князя Ярослава Мудрого.

МОСКВА ПОГРОЖУЄ ПАКІСТАНОВІ

Москва. — У вівторок, 16-го серпня, совєтський уряд рішуче попередив Ісламабад, що більше не буде терпіти продовження його допомоги афганським партизанам, і загрозив прийняти відповідні заходи.

Це попередження містилося у заяві ТАСС, яка містила значно більше різних тонів, ніж аналогічні протести, які Москва висловлювала досі на адресу Пакістану. ТАСС обвинуватив Ісламабад у тому, що той саботує женевські угоди щодо мирного врегулювання афганського конфлікту. В неділю командуючий совєтським експедиційним корпусом в Афганістані генерал-лейтенант Боріс Ґромов заявив журналістам у Кабулі, що останнім часом на стороні муджагедінів у боях беруть участь регулярні пакістанські загони. Він сказав, що вони діють у провінціях Кандагар і Пактія.

Виступаючи на пресовій конференції, диктатор афганського режиму генерал Наджібулла додав до цього списка ще одну провінцію — Кунар. Пакістанські представники категорично відкинули ці твердження. Як писала газета „Вашінгтон Пост", совєтське командування було розлючене, що пакістанські винищувачі збили совєтський літак, який пересік кордон Пакістану. На пошуки летуна, який вискочив з парашутом були післані 30 совєтських літаків і гелікоптерів. Льотчик був схоплений місцевими селянами і переданий пакістанським властям. Про дальшу його долю відомостей нема.

Заяви, які робляться совєтськими представниками дуже часто суперечать твердженням афганських чиновників. Наприклад, хоч Ґромов повідомив у неділю, що місто Кундуз перебуває у руках партизанів, міністер закордонних справ Афганістану, Абдул Вакіль, перебуваючи у Москві, сказав репортерам, що твердження про захоплення міста муджагедінами є „фальшивкою". Коли йому нагадали заяву генерала Ґро

(Закінчення на стор. 4)

ЗВІЛЬНЕНИЙ З ҐУЛАҐУ УКРАЇНЕЦЬ І ЙОГО РОДИНА З'ЄДНАЛИСЯ В НЮ ДЖЕРЗІ



Петро Рубан з дружиною Лідою (перша зліва), дочкою Наталкою і сином Марком.

Джерзі Сіті, Н. Дж. — У недільному числі газети „Стар Леджер" з 14-го серпня ц.р. появилася під таким заголовком стаття Антоні Ф. Шеннона, в якій він розповів унікальну історію родини Рубанів, довгими роками насильно розлученої і, нарешті, з'єднаної в ЗСА.

Петро Рубан в розмові з кореспондентом, яка проводилась з допомогою перекладача, розповів, якою неймовірною несподіванкою було для нього звільнення і дозвіл виїхати до Америки, п'ять місяців після приїзду сюди його дружини Лідії і 13-річного сина Марка, який знаходиться на лікуванні в інституті Кесслера в Вест Оранджі, Н. Дж. Багато елементів причинилося до цього, „але, — сказав П. Рубан, — гласність допомогла нам знову бути разом". Неменшою несподіванкою був дозвіл на виїзд до ЗСА і для Ліди Рубан, який прийшов після чотирирічних відмовлень у візі, „незадовго перед першою зустріччю президента Р. Реґена з совєтським лідером, пише А. Шаннон, — коли „матушка Росія" намагалася поліпшити опінію світу про неї". 48-річний П. Рубан, який майже половину свого життя провів в ҐУЛАҐах, щасливий, що дозволили виїхати не тільки йому самому, але й їх 19-річній дочці і матері Лідії. Майбутнє, проте, захмарене для них, бо вони не знають, коли або й чи взагалі повернуться на свою батьківщину Україну та побачаться з дорогими для них людьми, яких вони там залишили. Найбільше турбує Петра Рубана доля шістьох людей, які далі караються у таборі 35.

„Вони завжди зі мною, — сказав він. — Я ніколи не буду почуватися вільним, поки не будуть звільнені вони".

ТРІЮМФ ДЖ. БУША В ТРЕТІЙ ДЕНЬ КОНВЕНЦІЇ

Ню Орлінс, Ла. — У понеділок, 17-го серпня ц.р., Джорджа Герберта Вокера Буша, який понад 20 років вірно служив Республіканській партії на становищах конгресмена, голови Крайового Комітету Республіканської партії та вісім років як віцепрезидента, офіційно номіновано на кандидата на президента З'єднаних Стейтів Америки.

Цей третій день Республіканської конвенції був потрійним тріюмфом для віцепрезидента, бо не лише делегати від усіх стейтів ЗСА віддали йому свої голоси, але й був його родинним тріюмфом, коли його синова Колумба звернулась до присутніх із своїм словом двома мовами-еспанською і англійською, заявивши, що Дж. Буш „був для мене справжнім батьком". Коли вона закінчила говорити, під бурхливі оплески, вісім телевізійних моніторів включили сцену з кімнати в готелі, де оточений родиною і своїми внуками сидів розпромінений Джордж Буш. Коли найстарший син віцепрезидента, Джордж, віддавши голоси від Тексасу — родинного стейту Джорджа Буша, — виголосив патріотичну промову, скрізь замайоріли прапори.

Цього ж самого дня віцепрезидентовим тріюмфом була його перша пресова конференція, де він появився із своїм партнером і кандидатом на віцепрезидента сенатором Деном Квейлом зі стейту Індіяна. Відкриваючи конференцію Дж. Буш, сказав, що у летунській катастрофі, цього дня, о год. 7:30 ранку, загинув великий приятель його та його жінки Барбари президент Пакістану Зія уль-Гак. Пакістан і Америка мали особливо приязні відносини і втрата генерала Зії — це велика трагедія.

Віцепрезидент також представив кваліфікації сенатора Д. Квейла, сказавши що він знавець військових справ, оборони і крайової безпеки країни, як теж, що він великий експерт агрикультурних справ, і власне завдяки йому зріс експорт з Америки до різних країн світу. Сенаторові Д. Квейлові кореспонденти ставили ряд питань і щодо його кар'єри на становищі сенатора і щодо його інших кваліфікацій, коли треба було б розв'язати проблему з цієї чи іншої ділянки життя країни, як теж запитували про його приватне життя і про його візію майбутньої Америки. Як зазначує про це кореспондент „Ню Йорк Таймсу", І. Дж. Діонн, мол., пресова конференція „була сповнена незвичайною вітальністю і запалом".

У СВІТІ

ПОНАД 300 РОБІТНИКІВ мідного рудника „Рудка", розташованого на південному заході Польщі, провели мітинг, вимагаючи поліпшення умов праці. Гірники вимагали також, щоб адміністрація підприємства припинила переслідування активістів „Солідарности". Представник забороненої незалежної профспілки „Солідарність" Яцек Куронь заявив, що робітники мідного рудника були обурені тим, що адміністрація відмовляється виконати свої власні обіцянки, дані у травні цього року, коли тут почалися страйки. Місцева „Солідарність" дала владі термін до понеділка, вимагаючи, щоб вона виконала свої обіцянки і забезпечила робітникам нормальні умови праці. За словами гірників, температура, при якій їм доводиться працювати, перевищує всі допустимі границі, встановлені в нормативних документах. Система вентиляції на шахті працює погано. За словами Я. Куроня, робітники, які виступали на мітингу, вимагали також права організовувати незалежні профспілки.

СХІДНЬОНІМЕЦЬКА ГАЗЕТА „Морген" надрукувала інтерв'ю з амбасадором ЗСА у Східній Німеччині Френсісом Міґеном. Мова йшла переважно про розвиток відносин країн Сходу і Заходу у світлі реформ, що відбуваються в Совєтському Союзі. Ф. Міґен заявив, що за М. Ґорбачова сторони нарешті досягли такого взаєморозуміння, що вже можна говорити про взаємне довір'я. Разом з тим американський дипломат застеріг від зайвого оптимізму, нагадавши, що існує ще багато невирішених проблем. Газета „Морген" є органом Вільної демократичної партії Східньої Німеччини, в рядах якої нараховується 90,000 членів.

ПОКЛИКУЮЧИСЬ НА ІНФОРМОВАНІ джерела, агентство Ассошієйтед Пресс повідомило про зіткнення у повітрі двох ізраїльських літаків-винищувачів „Ф-15". Ні армія оборони Ізраїля, ні уряд покищо ніяк не коментували інцидент. Цензурні обмеження, що стосуються національної безпеки, не дають можливости ізраїльським журналістам своєчасно повідомляти про інциденти, подібні до зударів військових літаків. Винищувачі „Ф-15" Ізраїль дістав від З'єднаних Стейтів.

ВИСТУПАЮЧИ НА ПРЕСОВІЙ конференції у Москві, речник міністерства закордонних справ СССР Ґенадій Герасімов сказав, що плян виведення совєтських військ з Афганістану не буде прискорений і вони залишать країну лише до15-го лютого, тобто до дати, встановленої женевською угодою. Міністер закордонних справ СССР Едуард Шеварднадзе заявив недавно, що всі війська, мабуть, будуть виведені ще до кінця цього року. ТАСС повідомив у понеділок, що друга рунда виведення експедиційного корпусу почнеться у листопаді.

ТРЕТІЙ РАЗ ЗА ОСТАННІ три тижні лідер марксистського режиму Нікараґуа Даніель Ортеґа виступив з підтримкою передвиборчої програми Майкла Дукакіса, заявивши, що політичні принципи, які він проповідує, можуть привести до поліпшення відносин між З'єднаними Стейтами і Нікараґуа. „Якщо Дукакіс стане президентом ЗСА і дістане можливість застосувати на практиці політичні принципи, викладені ним у промові на конвенції Демократичної партії, то може виникнути діялог, який приведе до встановлення нових відносин між ЗСА, країнами Латинської Америки і державами Карібського басейну", — сказав Даніель Ортеґа, виступаючи перед амбасадорами Нікараґуа в зарубіжних країнах, що зібралися в Манаґуа. В останні тижні губернатор Массачузетсу заслужив також похвалу і ряду інших членів нікараґуанського керівництва. М. Дукакіс неодноразово висловлювався проти продовження американської військової допомоги нікараґуанським антисандіністам, бо така допомога, на його думку, є „незаконною".

В ЧЕРВНІ ЦЬОГО РОКУ минув термін румунсько-західньонімецького договору, згідно з яким щорічно 12,000 етнічних німців з Румунії діставали право на виїзд до Західньої Німеччини. Угода не була безкорисною. За „голову" кожного відпущеного німця румунський диктатор Ніколае Чаушеску діставав від західньонімецького уряду коло 4,000 долярів. Якщо б Чаушеску випустив зі свого комуністичного „раю" 200,000 підданих німецького походження, він міг би дістати коло більйона долярів. Однак йому здається, що більйон — замало, і він вимагає більше.

В ЛЕТУНСЬКІЙ КАТАСТРОФІ ЗАГИНУВ ПРЕЗИДЕНТ ПАКІСТАНУ

Ісламабад. — У середу, 17-го серпня, о 4:30 по полудні за місцевим часом вибухнув у повітрі після злету військово-транспортний літак пакістанських військово-повітряних сил, на покладі якого був 64-річний президент Пакістану генерал Зія уль-Гак, амбасадор ЗСА в Ісламабаді 45-річний професійний дипломат Арнолд Рафел і ще 35 осіб. Загинули всі, що були в літаку, у тому числі ще один американець, військовий аташе ген. Герберт Вассом. Також загинув начальник генерального штабу пакістанської армії генерал Ахтар Абдул Рагаман.

Згідно з конституцією країни, повноваження президента негайно взяв на себе голова пакістанського сенату Ґулям Ісгак Хан.

Про причину катастрофи покищо нічого не повідомляють, хоч агентство Ассошієйтед Пресс цитувало непідтверджені чутки про те, що літак був збитий зенітною ракетою або зударився з гелікоптером.

Генерал Зія уль-Гак був прихильником афганських муджагедінів і протягом багатьох років надавав їм допомогу, не зважаючи на постійні совєтські погрози і налети совєтської і кабульської авіяції на прикордонні пакістанські кишлаки. Лише за останні місяці СССР і Кабуль зробили Ісламабадові 70 попереджень, протестуючи проти того, що він і далі надає свою територію афганському Опорові, а також переправляє муджагедінам американську зброю.

Недавно ТАСС зробив різку заяву, з якої виходить, що терпіння Москви урвалося і вона має намір вжити проти Пакістану якісь рішучі заходи. Згадують також про вибух на пакістанському складі, на якому зберігалася величезна кількість зброї і боєприпасів для афганських повстанців. Генерал Зія уль-Гак висказав здогад, що вибух був влаштований комуністичними агентами.

Репортер агентства Ассошієйтед Пресс взяв інтерв'ю у колишнього головного делегата ЗСА в ООН Джін Киркпатрик. „Він був дуже сильною людиною, — сказала вона про пакістанського президента. — Він, як і багато сильних людей, взяти хоч би Раджіва Ганді, не має очевидного наступника".

Генерал Зія уль-Гак, захопивши владу в результаті військового перевороту 11 років тому, правив залізною рукою і запроваджував у Пакістані ісламські закони, але був противником мусулманських фундаменталістів. Останнім часом у Пакістані набирала силу і міцніла опозиція, очолювана Беназір Брутто (дочкою страченого колишнього прем'єр-міністра країни Зульфікара Алі Бгуто), яка ставилася до допомоги афганському опорові без всякого ентузіязму. Вибори в країні були призначені на листопад.

Віцепрезидент ЗСА Джордж Буш назвав смерть генерала Зія уль-Гака „величезною трагедією". За покійного президента Ісламабад був вірним союзником З'єднаних Стейтів та інших західніх країн.

Закликають до ліквідації „Пам'яті"

Москва. — Газета „Ізвєстія" надрукувала гостру статтю, у якій домагається ліквідації російської крайньо-консервативної групи „Пам'ять". Члени цієї групи є в опозиції до Міхаїла Горбачова і її обвинувачують у скрайньому націоналізмі.

Домагання „Ізвєстія" помістили у своїй редакційній статті в суботу, 13-го серпня ц.р., і це була одна з найгостріших досі атак на цю групу.

Газета надрукувала також і довгого листа п.н. „Нечиста гра на чистих почуваннях" від групи ленінґрадських науковців, які назвали „Пам'ять" смертельною загрозою для нашої будучности".

„Пам'ять" має відділи у багатьох містах Совєтського Союзу і у Ленінґраді останніми часами кожного четверга переводить зібрання, на які місцева влада досі не звертала уваги.

Цього місяця тижневик „Московскіє Новості" помістила листи совєтських громадян, в яких вони засуджують „Пам'ять", як організацію расистську і нацистську. В одному з цих листів наведено навіть слова одного із промовців на вічу 7-го липня, який домагається виселення жидів та інших „чужих рас".

Своєю редакційною статтею і поміщенням листа „Ізвєстія" посунули цю справу осуду один крок дальше, домагаючись законних заходів проти „Пам'яті" в Ленінґраді.

У листі 59 членів ленінґрадського відділу Інституту східніх наук звертаються до генерального прокурора країни зліквідувати групу „Пам'ять".

В АМЕРИЦІ

НА ПРЕВЕЛИКЕ ЗДИВУВАННЯ конгресмена Даніела Майки та його асистентів, уряд Куби анулював їхні в'їздові візи, які їм були потрібні для того, щоб на доручення Комісії закордонних справ перевірити американські влаштування на Кубі. На запити, що спровокувало таке потягнення, відповідь кубинців була досить незрозуміла — сказано, що надто багато „неурядових" кубинців були запрошені і побували на прийнятті в американському кварталі у Гавані. Конгресмен Майка вніс гострий протест до уряду Куби.

ЗАПЛЯНОВАНЕ ФЕДЕРАЛЬНИМ урядом рубання лісу в стейтах Вашінґтон і Ореґон було відсунено на деякий час або й назавжди, щоб зберегти місце проживання майже загибаючої породи сов. Крайова служба лісництва гостро зареагувала проти урядових намагань і в той спосіб зберегла ще одного представника пташинного світу Америки.

РЕЧНИК УРЯДОВОГО Центру контролі хворіб заявив, що з огляду на протестування місцевих громад знесено заплановану перевірку зараження вірусом АІДС в дистрикті Колюмбія. Такі ж пляни припинено в Ню Йорку. Така перевірка мала виявити чи можна заразитись вірусом АІДС в нормальному щоденному спілкуванні.

РИМО-КАТОЛИЦЬКИЙ КОСТЕЛ у місцевості Лаббок в Тексасі став святинею для тисяч вірних паломників, яких до цієї місцевости приманили чутки про те, що парафіяни отримали послання від Матері Божої. У понеділок, 15-го серпня ц.р., коли припадало свято (за новим стилем) Успіння Пресвятої Богородиці на площі перед костелом зібралося понад 12,000 осіб, але жадної особливої появи не було.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc at 30 Montgomery Street Jersey City N J 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Subscription 1 year — $40 00 6 months — $22 00 3 months $12 00 UNA members 1 year* — $15 00 Change of address — $1 00 Make check or money order payable to Svoboda

Postmaster Send address changes to
Svoboda 30 Montgomery Street Jersey City N J 07302
Tel (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City N J

Передплата на рік $40 00 на півроку — $22 00 на 3 місяці $12 00
Для членів УНСоюзу $15 00 річно За кожну зміну адреси $1 00
Чеки і money orders виставляти на Svoboda

P O Box 346 Jersey City N J 07303

Балтійські держави в аванґарді визвольних рухів

За авторитетним комунікатом „Ассошіейтед Пресс" — в офіційному органі естонської компатії, як теж у тамошньому радіо, вперше передано текст ганебного договору з 23-го серпня 1939 року, відомого у скороченні, як „Акт Ріббентропа-Молотова", в якому гітлерівська Німеччина і сталінський Совєтський Союз погодилися на поділ „сфери впливів" в Европі. За цим договором конкретно Німеччина погодилася на насильне включення трьох балтійських держав — Литви, Латвії й Естонії — до Совєтського Союзу, а СССР погодився на окупацію Польщі Третім Райхом. На перший погляд союз ультранаціоналістичної Німеччини з Адольфом Гітлером у проводі з комуністичною імперією Йосифа Сталіна був абсурдний. Насправді ці обидві країни, чи пак їхні тодішні вожді, мали багато спільного. І Гітлер і Сталін визнавали однопартійний монополь у своїх державних системах, — один і другий нехтував правом народів до самовизначення, один і другий був диктатором, що змагав до запанування над цілим світом. Цей останній названий тут гін — амбіція Гітлера створити „мир на тисячу років", опертий на принципі нордійської раси, і мрія Сталіна про „угроблення" вільного світу довели у червні 1941 року до походу 250-ти німецьких змоторизованих дивізій проти Совєтського Союзу. Але у серпні 1939 року міністри закордонних справ Йоахім фон Ріббентроп і Вячеслав Молотов підписали акт „приязні" між двома загарбницькими потугами.

Громадяни названих трьох балтійських держав, особливо їх наукова і політична верхівка знали давно про цю подію з серпня 1939 року. Вони знали, що пакт Ріббентропа-Молотова був зеленим світлом не тільки для окупації їхніх країн Москвою, але й для вибуху Другої світової війни. Але щойно тепер, коли офіційно вперше проголошено текст того договору — вони, три балтійські держави, можуть, покликавшись на гласність Міхаїла Ґорбачова одверто критикувати той договір з-перед 49-ти років і вимагати його перекреселення, з покликанням на совєтську конституцію, яка дозволяє „самостійним" республікам, складовим частинам СССР, „відділитися". Очевидно, це в реальній дійсності покищо утопія, але патріоти прибалтійських держав покликуються на факт відтягнення совєтських військ з Афганістану і вірять, що їм удасться виборотн і собі відроджену суверенність — мирним шляхом.

На цьому місці була вже вістка про демонстрації у балтійських державах. Тепер Естонія домоглася вже того, що її комуністична влада дозволила на вивішування — поруч із червоними — також національного естонського прапора з синьо-чорно-білими кольорами. Дозволено на продукцію і ношення таких малих національних прапорців. Сталося це тільки тому, що естонські (і так само литовські і латиські) комуністи є перш усього естонцями (литовцями, латишами) і щойно після того комуністами. Це тільки Україна має нещастя, що генеральний секретар компартії УССР, Володимир Щербицький, є на першому місці комуністом, а на другому малоросом, — без української душі, без української національно-державної свідомости.

Три прибалтійські держави стали аванґардом визвольних рухів в Совєтському Союзі, які назверх проявилися уже також у мусулманських країнах, в Азербайджані і Пакістані, як теж у надволжанських татар, які домагаються дозволу на поворот до їхнього рідного Криму. Визвольний рух надбалтійських народів не припиняється, а пляново поступає вперед. Вказує на це приїзд до Талліну, столиці Естонії видатних діячів Литви й Латвії, які займають поважні становища в державному апараті, щоб порозумітися про спільне відсвяткування роковин їх незалежности кожної з тих країн та спільну демонстрацію в роковини вмаршу совєтських військ до їх батьківщини. Чи воно пройде спокійно, без зудару з поліцією і військом, чи в такому зударі виявиться, що й поліція та військо литовців, латишів і естонців є більш патріотичне, як комуністичне, це може стати межовим стовпом на шляху визволення цих народів. Але, як це вже підкреслювано на цьому місці, визвольний рух у СССР не можна вже зльокалізувати, відокремити від подібних рухів у всіх окупованих Москвою частинах СССР. Це так звана ланцюжна реакція, одна ланка потягає за собою другу, аж поки ввесь ланцюг розлетиться. Може ми цього не побачимо, але діти, внуки чи правнуки напевно цього діждуться.

Д-р Михайло Воскобійник

ПЕРЕБУДОВА ДЛЯ УКРАЇНИ І ДЛЯ ДІЯСПОРИ

IV.

Чим же конкретним могла б діяспора допомагати суверенізаційним процесам в Україні в названих 10 пунктах?

1) Широка різноманітна наукова активність в країнах поселення, розбудова наукових інституцій (УВАН, НТШ, Гарвард і півдесятка інших в різних країнах), щоб своєю високою науковою продукцією підіймати престиж української незалежної науки в країнах нашого поселення і в Україні.

2) Розбудовувати видавничу активність ще більше як досі, зокрема українською мовою. Досі наголос був серед еміґрантів видавати якнайбільше добрих книжок у чужих мовах. Але потреби сприяння відродженню в Україні зобов'язують ставити наголос на добрі україномовні видання, що заповнювали б „білі плями" в Україні.

3) Економічна активність, зокрема в сфері торгівлі з Україною й іншими країнами. Доцільно розвивати кооперативний рух для цієї мети і тут на Заході.

4) Впливати на вибори в країнах поселення в Америці зокрема), щоб вибирати прихильних до України кандидатів. Брати участь у виборчих кампаніях, проводячи інформативну службу про події в Україні і в СССР.

5) Діяти проти знеславлювання українців і України у західній пресі. Винятково шляхетна роля належиться тут нашій молоді з її західньою освітою. Своєю журналістично-публіцистичною активністю молоді автори можуть виконати неоцінену працю для вияснення українських і інших проблем в СССР.

6) Брати участь у програмах обміну між західніми країнами й Україною. Вітати, а не бойкотувати, видатних діячів сучасної України — письменників, мистців, мистецьких колективів тощо для розвитку співдружности між українцями обох світів. Чому б не вітати серед нас славних Олеся Гончара, Ліну Костенко, Івана Дзюбу, Бориса Олійника, Павла Загребельного, Май Панчука та інших.

7) Підтримувати дисидентів України і їхню організацію тут і там в Україні та особливо тих, що ще й досі караються в ув'язненнях, бо вони були й будуть в аванґарді боротьби за українську національну суверенність. Пам'ятаймо, що вчорашні домагання дисидентів стали сьогодні злеґалізованими гласністю домаганнями інтелектуалів і молоді України.

Дехто може сказати, що пропозиція, щоб діячі по обох боках кордону УССР концентрувалися в сучасній дійсності на здійсненні підставових, фундаментальних справ, висловлених для зручности в 10-ти пунктах і для діяспори в 7-ми пунктах, — є пропагування „малих діл", або що це затемнення головної мети — державної незалежности. Ні, це не так!

Великої кінцевої мети — унезалежнення нашої країни, як самостійної держави, не вдасться досягнути без належної, довгої, підготовчої, фундаментальної праці, а друге, без відповідної ситуації на Батьківщині. Існує ще в Україні найбільший наш ворог — це ще не розвіяний переляк зі сталінських часів серед народу. Тому відповідну ситуацію ще треба створити рядом виграних „битв", названих 10-ти і 7-ми пунктів по обох сторонах кордону. Одними оптимістичними заявами нічого не досягнемо без масивної, конкретної праці у всіх ділянках життя народу по обох боках кордону. Для цього найважливіша передумова на цьому етапі — об'єднання інтелектуальних сил через співдружність, через відкидання ворожнечі, накиненої окупантом, між Україною і діяспорою (еміґрацією). Залежить це, від становища і відваги діячів України. Але й еміґрація, як „інтегральна частина народу" (Микола Руденко) мусить діяти по-новому.

Мусимо мати непохитну відповідь на питання: що є важливішим, чи ідеологічна цнотливість, а чи заохочування потенційних українських Дубчиків до їхнього компетентного вкладу в розбудову українських національно державних позицій по обох боках кордону?

Судьбоносна вимога нашого часу — це розвивати „спільну мову" в буквальному й переносному значенні між діяспорою і Україною. Це не означає відмовлення від наших ідеолоґічних поглядів, це не означає, що, наприклад, Державний Центр Української Народної Республіки з його Українською Національною Радою мав би відмовитися від свого прагнення до державної незалежности. Це саме стосується і членів комуністичної партії України. Кожному своя роля в прагненні здобути суверенні позиції для народу. Але відмінності не мусять бути перешкодою для співдружности наукових студентських, професійних, молодечих, церковних, спортових діячів, щоб протиставитися КҐБ-івському

(Закінчення на стор. 4)

ЖИТТЯ І ЗНАННЯ

Редагує Лев Яцкевич

Фантастична подорож

У 1966 році появилася на книгарських полицях в ЗСА науково-фантастична повість Ісаака Асімова, п.з. „Fantastic Voyage", основана на оригінальному оповіданні Отто Клемента, яке в цьому році було фільмоване фірмою Tventieth Century-Fox Film Corp.

Акція цього фільму проходить у невизначеному часі майбутнього, в нутрі організму д-ра Джана Бенеса, вченого-еміґранта, який, у висліді замаху на його життя, лежить у шпиталі в комі, з небезпечним згустком крови в мозку. Справа комплікується, з уваги на те, що д-р Бенес приїхав до ЗСА з важливим секретом, вітальним щодо проіснування вільного світу.

Щоб не пошкодити мозкові пацієнта, лікарі у висліді наради, вирішили перевести операцію згустка крови не іззовні, а знутра його організму, використовуючи нововідкритий феномен мініятюризації матерії. З цією ціллю „ad hoc" прикликана наукова комісія, перевела мініятюризацію підводного судна, (разом із залогою, групою спеціялістів-лікарів і техніків та потрібного медичного й технічного уладження) до величини фармологічної капсулі, яку лікарі впроваджують в систему кровообігу д-ра Бенеса.

І тут, починається драматична саґа подорожі з мініятюрного підводного судна крізь бурхливі ріки кровоносних судин та таємничого континенту, його організму, проснованого джунґлями небезпек, приголомшливих чудес та незбагненної краси.

Але пасажири підводного судна, обмежені тільки однією годиною часу, після якої кінчається дія мініятюризації, а починається поширення матерії до її первісного виду. І тому залога цього судна прямує швидко і безстрашно до своєї мети-мозку, пробиваючися крізь ватаги білих і червоних тілець крови, які грозять безперервно поглином мініятюрного судна.

Остаточно судно доплиає, без великих пригод, до долішньої частини мозку. Хірурги в одягах нурців та з лейзерними пристроями в руках переводять щасливо операцію згустка крови в мозку д-ра Бенеса та вертаються щасливо назад, з кровної системи пацієнта, перед упливом однієї години.

Глядачі, які оглядали цей прецікавий та сенсаційний фільм 20 років тому, вважали його нешкідливою фантазією, що ніколи не стане дійсністю. Але, як дуже вони помилялися, доказує шалений пролом, який зробили за той час медичні науки в ділянці складних операцій, які не можна виконати конвенційним скальпелем. Маємо тут на думці такі нові хірургічні знаряддя, як „atherectomy catheter" чи „balloon angioplasty" для пробивання заблькованих артерій з нашаруванням холестеролю, які після льокальної анастезії, лікар впроваджує крізь пахвинну артерію до заблькованого місця.

Ці перші мандрівники в нутро людського тіла, мають вже численних послідовників. До них слід зараховувати мініятюрний пристрій, величини фармакологічної пілюлі, що має назву човенця (shattle"). Його мета просліджувати травну систему людського організму, подібно, як космічний ракето-літак прослідкує соняшну систему і, звідтіля його назва.

Це мініятюрне чудо, вислід найновіших досягнень електронної технології, відбуває свої подорожі по травній системі людського організму самостійно, при допомозі природного руху травної системи та гребного коліщата, яке човенце, залежно від потреби, може або втягати досередини, або виштовхувати назовні.

Ми назвали це човенце електричним чудом з уваги на те, що воно в довільному місці травної системи може скидати потрібні ліки, у виді відривного стручка, забарвлювати свій шлях, для рентґенівських знімок чи насмоктувати травні соки шлунка та кишок для ляборатірійної аналізи.

Це „травне човенце", завбільшки півтора інча, пацієнт проковтує та впроваджує до шлункової системи. Це мініятюрне чудо — вислід десятирічних дослідів французького вченого, проф. Д. Ґраціє, із загального шпиталя у Штрассбурзі. Ділянка його спеціялізації — розслід недомагань травної системи шлунка. Пацієнт в часі „фантастичної подорожі" човенця, лежить спокійно на ліжку, та обстежує його рухи на телевізійному екрані. Перші моделі човенця були виготовлювані з металу, які після завершення своєї подорожі в шлунку були, звичайно, частково „надіджені соками; щоб усунути цей недолік, нові моделі човенця виготовляють тепер з пластичного матеріялу.

В останніх роках 50 пацієнтів, які терпіли на недомагання шлунка, проковтнули в штрассбурському загальному шпиталі „травні човенця" ці малі шлункові мандрівники, не тільки скидали в намічених місцях потрібні ліки, але міряли теж у кожного пацієнта довжину їх малої кишкової системи та швидкість просуву їди.

Лікарі сподіваються, що вже в недалекій майбутності ці „човенці" будуть устатковані мініятюрними щипчиками до побирання пробок тканини для ляборатірійних аналіз. Якщо устаткувати їх лейзерними або металевими скальпелями, тоді можна буде переводити невеликі операції в нутрі кишкової системи, при допомозі т. зв. відстаневої контролі („remote control").

(Закінчення на стор. 4)

Андрій Бук

ЕКОНОМІКА У ДРУГОМУ КВАРТАЛІ

III.

Деякі летунські лінії дальше у фінансових клопотах, а збільшені лети відбуваються зі спізненням або відкладається їх. Пан Амерікен, що вже п'ятий рік має дефіцит, минулого року втратив 265 мільйонів дол. а цього року 75 міль. дол., звільняє працівників. Істерн знову звільнив 4,000 з усіх 35,000 працівників і зменшує лети на 200 денно. Протягом трьох років звільнив 10,000. В Кенсес Сиτі ліквідує централю летів до чотирнадцять міст із-за постійного дефіциту. В Европі рух летунських ліній зріс вдвічі, тому великі спізнення (48 і більше годин) і нарікання. Замовлення на літаки Боїнг, модель 757, дальше зростають: країни Східньої Европи, сателіти Москви замовили двадцять на загальну суму 2.7 більйона дол., а Японія — додаткових п'ятнадцять (два мільйони долярів).

Дохід корпорацій у другому квартали становить 173 біль. дол., лише деякі дефіцитові. Дженерал Моторс — 1.5 біль. дол. (54 відс.), Дженерал Електрік 1.2 біль. дол. (18 відс.), „Боїнг" — 160 міль. (37 відс.). Дохід Ай-Бі-Ем зменшився, замикає п'ять з усіх 19 станиць, зменшує на 10,000 з усіх 228,000 працівників 4,000 вийшли скоріше на пенсію, через реорганізацію, що буде коштувати 600 мільйонів дол. Останньо випускає десять нових дуже складних моделів комп'юторів, з більшою (25 до 50 відс.) силою для широкого вжитку в індустрії, комерції, а особливо в комерційнім летунстві для контролі летунських рухів з підвищеними на п'ять відсотків ціною і три відсотки платнями персоналу. Федеральна адміністрація летунства вже замовила більшу кількість комп'юторів. Ті-Ві-Ей — найбільша фірма електричної енерґії, що обслуговує сім стейтів, в 55 річницю існування звільняє 7,550 працівників (двадцять відс.) Новий президент компанії реорганізує, міняє програму, зменшує на 300 мільйонів п'ять більйонів долярів бюджет, здержав урухомлення двох нуклеарних реакторів.

Торговельний дефіцит у травні 9.9 біль. дол. (два більйони менший від квітня 11.7 біль. дол., а не 9.9 раніше подано) найменший від 1984 року, сьогодні торговельний дефіцитовий баланс 140 біль. дол., п'ятнадцят відсотків менший від минулого року, через купно на шістсот тисяч долярів золота від Тайвану. Експорт зріс на тридцять відс. (авта, мануфактура, вино) ц.р. буде шість більйонів долярів більший від попереднього, а імпорт зменшився на сорок п'ять відс. (дорожчий товар). Опитування двадцять двох найбільших компаній ствердили, що економічний стан країни добрий і певний на дальшу мету, бо економіка сильна-динамічна. Уряди передових економічно держав світу і економісти задоволені, біржа Ню Йорку восьмого червня зросла на 49 пунктів, а за нею світові від 20 до 35 пунктів, одначе через збільшене купно фабрик, будинків, землі і інвестиції в біржі і американських державних бондах закордонні інвестиції (Японії, Німеччини, европейських держав) за останній рік зросли на 195 біль. дол. до рекордового числа 1.54 трильйони дол. в той час, як американські зросли лише на 96.5 біль. дол., на загальну суму 1.2 трильйона дол. У висліді американські зобов'язання збільшилися на 37 відсотків.

Індустрія, фабрики, рафінерії і обслуга працювали на повну силу 83.1 відс., найбільше за останніх вісім років. Це вказує, що економіка в деяких секторах продовжує заскоро зростає (перегріта) і назріває проблема-збільшення дискантової стопи. Достава грошей на ринок 7.1 більйона дол.

Після двох років домагань і переговорів американського Уряду з Японією у справі збільшення імпорту американських фармерських продуктів і харчів, при великому спротиві японських фармерів і юній 28 червня підписано новий трирічний договір збільшити на 19 відсотків доставу семи ролів американських фармерських продуктів, особливо м'яса, помаранч і цитринових напитків, за виїмком рижу (американський дешевший). Риж є головною й улюбленою їжею японців (споживають 150 фунтів річно на особу) так само, як мед, якого брак, бо споживають 37,000 метр. тонн річно (2.25 фунта річно на особу), тому багато імпортують і плятять 30 дол. за фут. Дистрибуція рижу є контрольована урядом. Міністерство рільництва купує риж від фармерів і посуває на ринок. Цього року знизив фармерам ціну на риж на 4.6 відс. (128 дол. за 132 фунти). Збільшений експорт фармерських продуктів дасть ЗСА один більйон долярів річно доходу. Японія сьогодні друга світова економічна потуга-індустрійний велетень (наступає на п'яти ЗСА) є найбільшим після Канади, її торговельний обмін з Америкою — 166 більйонів дол. річно, найбільше з усіх держав світу, імпортером американських фармерських продуктів. Цього року зменшила імпорт сої з Америки, бо купила 380,000 метричних тонн із Бразилії та збільшила імпорт по дешевшій ціні з Китаю. На домагання ООН, збільшила до 50 більйонів дол. допомогу через Світовий Банк відсталим країнам і вийшла на перше місце (дотепер були ЗСА) з-поміж усіх держав світу. Раніше давала по 25 більйонів долярів. В квітні вже вплатила десять більйонів долярів за цей рік (сто мільйонів долярів більше, ніж ЗСА). Крім того, останніми роками сильно збільшила видатки на оборону не зважаючи, на те, що торговельний зиск вже другий рік спадає (три до п'ять більйонів єн річно) і є на шостому місці у світі, щодо видатків на оборону, а наступного року стане третьою. Сьогодні десять японських фірм коштом одинад-

(Закінчення на стор. 4)

Роман С. Голіят

СПОГАДИ ЮРІЯ САМБРОСА

Юрій Самброс, „Щаблі — мій шлях до комунізму". Сучасність, 1988, 417 стор., ціна 16 дол.

I.

У вступному слові до вищезгаданої публікації Володимир Нагірний вказує, що Юрій Самброс, який народився на Сумщині 1896 року у дрібноміщанській сім'ї службовця, пізнав любов свого народу від своїх шкільних товаришів, бо в його домі панувала російська мова. З приходом до влади комуністичного режиму, Самброс захопився комуністичними гаслами й „дивується, наприклад, ба навіть обурюється, що його, чесного радянця з комуністичними переконаннями, інспектора народної освіти, який віддано працював на користь зміцнення радянської влади, позбавили прав, людської гідности, який віддано працював на користь зміцнення радянської влади, позбавили прав, людської гідности та звели до безправної, як тварина, істоти".

Нагірний переконаний, що спогади Самброса — це не лише сповідь однієї української людини, це також хроніка українського національного відродження та його творців: врешті, це важливий документ про тиранічну дійсність совєтського ладу, документ, що він для нас зберіг, ховаючи його на горищі та по всіляких закутках. З почуття обережности Юрій Самброс просить свого сина, дочку й дружину не показувати цих спогадів, аж поки не вимруть усі ті люди, про яких найбільше згадує.

У вступі до цієї праці читаємо, що Самброс не був членом КПСС, але він був комуністом з переконання. „Я комуніст перш за все за своїм матеріялістичним світоглядом... і не на словах тільки, не в думках: три чверти свідомого свого життя й майже всю свою інтелектуально-духову творчість я віддав радянському будівництву (в галузі освіти), що стало змістом мого життя". Він став комуністом душею і розумом. Він підкреслює, що він прийшов до комунізму не легким і не второваним шляхом, а терновими стежками та манівцями; я прийшов до нього всупереч тому, що мене від нього відштовхувало". І про це він пише у своїх спогадах.

У передмові згадується, що Самброс почав писати свої спогади в 1941 році під час війни, писав уривками аж до вересня 1945 року, відтак десять років нічого не писав. Після десятирічної перерви, уже старий і хворий, знову взявся за написане, переписав й частково переробив його, наскільки можна було, ті свої думки й концепції, з яких він за десять років вже значно виріс, порозумнішавши під впливом життєвого досвіду.

Там далі читаємо, що почуття обережности спочатку надто володіло ним. „Хотілося писати без гострих місць. Переляк перед сталінськими репресіями панував наді мною, як і над усіма громадянами, що пройшли школу катівних 1933-1937 років". У своїх писаннях він намагається правдиво розказати достоту все найважливіше про себе й про людей, з яким його життя зіткало. Зовсім відверто, мов на сповіді, даю я інтимно-правдиву передачу фактів, чуттів, думок, своїх особисто і сторонніх людей, друзів, знайомих".

Вже в першому розділі цієї праці читаємо про жахливий 1933 рік, добу болючої боротьби за організацію колгоспів, коли голод косив людей. Люди, опухлі й страшні, мерли по вулицях, по дорогах, на станціях залізниць, скрізь. Щоранку міліція збирала трупи й звозила їх кудись, кваплячись їх закопати. Говорячи про свою молодість, автор оповідає про тогочасну соціяльно-економічну структуру царського режиму. Він каже, що організація дитячих переживань — це найголовніше у вихованні. Любов до рідного народу й його культури виховується саме в цей спосіб за наявности оточуючої, бодай у родинному маштабі, національної стихії. Казка, побут, рідне слово, пісня, місцева природа, рідні краєвиди, пережиті в зв'язку з ними події, радощі й чуття — ось передумови, що з них у свідомості людини будується ідея батьківщини і рідного краю. Полумінь любов до батьківщини міцно злютовує ці елементи в єдине ціле, що вростає назавжди в душу. „Й тому пізніше вже сам звук рідного слова, мов пах легендарного „євшан-зілля", так легко зворушував у мене всю мою душу людини, закутої долею в нерідний край".

Будучи гімназистом, він захоплювався українським визвольним рухом. Він передплачував українські журнали того часу як „Сніп", який видавав Міхновський, „Українська Хата", „Українсько-науковий вісник", київське видання, „Дзвін", „Сяйво", „Історія України-Руси" Михайла Грушевського, „Історія України" Миколи Аркаса й інші. Він відвідував театральні вистави, бо через театр зміцнювалася любов до вітчизни, її історії, культури, до її сучасности.

Весна 1917 року була генеральною весною національних рухів народів колишньої російської імперії. Український визвольно-національний рух піднісся вгору з неймовірною силою, мов пара з перегрітого казана, й зрушив всю красу. Вихором знялися й зарясніли численні українські друковані матеріяли:листки-метелики, часописи, газети, брошури, книжки, наукові й мистецькі видання. Як гриби після теплого дощу, росли культурні товариства „Просвіт", клюби, співоці й театрально-аматорські товариства, курси української мови, видавництва й інші. У Києві й на периферії широку аґітаційно-політичну роботу вела Центральна Рада. Він був на Другому всеукраїнському військовому з'їзді в Києві, на якому було дві тисячі делеґатів. Учасниками були: Симон Петлюра — секретар військових справ, і Володимир Винниченко — голова українського уряду. Самброс говорить, що Петлюра був емоційною людиною. Бачив його в Києві, як він ішов поволі, ведучи по тротуарі свою маленьку донечку. (стор. 69). В Києві в українському клюбі „Родина" він був на доповіді Дмитра Донцова, який доказував, що історичним завданням України є порвати з гнилою московською культурою й стати обличчям до Европи.

Там далі читаємо про участь Самброса у воєнних діях 1917-1918 років. У січні 1918 р. події почали розвиватися швидко. Фронти наближалися до Києва. В окремих ділянках самого міста почалися серйозні бої між військовими частинами, вірними Центральній Раді, й частинами большевицької організації. У 1918 році вже велося московською совєтською владою з урядом української держави офіційні дипломатичні переговори, в яких Україна, вперше в своїй новітній історії, виступала вже як окрема самостійна, незалежна держава.

Закінчення буде.

Заява

(Закінчення зі стор. 1)

про право возз'єднуватися зі своїми народами представникам тих націй, що мають свою державність поза межами СССР; а також

про запобіжні заходи перед екологічним геноцидом (екоцидом) наших народів;

про припинення політики зумисного перемішування населення за допомогою централізованого плянування економіки.

Разом з тим, обмінявшись думками про становище в наших шести республіках та досвідом участи в національно-демократичному русі, ми дійшли до висновку, що, крім перелічених, актуальними для наших народів стали нині також питання: відновлення й чіткого визначення громадянства кожної республіки; обмежень для в'їзду до республік на постійне проживання інонаціонального населення, а в окремих кризових випадках (Естонія, Латвія та інші) — цілковитого припинення такого в'їзду і **навіть реемiграції, частини населення; забезпечення** цілковитого суверенітету республік у справах релігії, **в тому числі відновлення знищених у деяких республіках** національних Церков; цілковитого республіканського госпрозрахунку, замість дискредитованої централізованої економіки; цілковитого перегляду виправно-трудового законодавства і всієї пенітенціарної системи для виключення можливості використовувати підневільну працю в'язнів за межами своїх республік; створення у складі совєтської армії національних військових формувань з відбуттям військової повинности в мирний час на території своєї республіки.

Усі ці вимоги неминуче пов'язані з цілковитою політичною та економічною децентралізацією СССР, який ми бачимо в майбутньому як конфедерацію окремих суверенних держав.

Для обміну досвідом національно-демократичного руху та узгодження спільних дій між черговими нарадами ми вирішили створити Координаційний Комітет Патріотичних Рухів Народів СССР. Одним із завдань координаційного комітету є конкретне опрацювання на матеріялах усіх наших республік кожної із перелічених вище вимог.

Особливу увагу нарада присвятила невирішеному до кінця питанню совєтських політв'язнів і спробам реставрувати репресивну політику минулого, що виявилася в арешті за політичними обвинуваченнями відомого вірменського правозахисника Паруйра Айрікяна та молодого естонського патріота Сіверта Жольдіна. У цій справі ухвалено спеціяльні звернення.

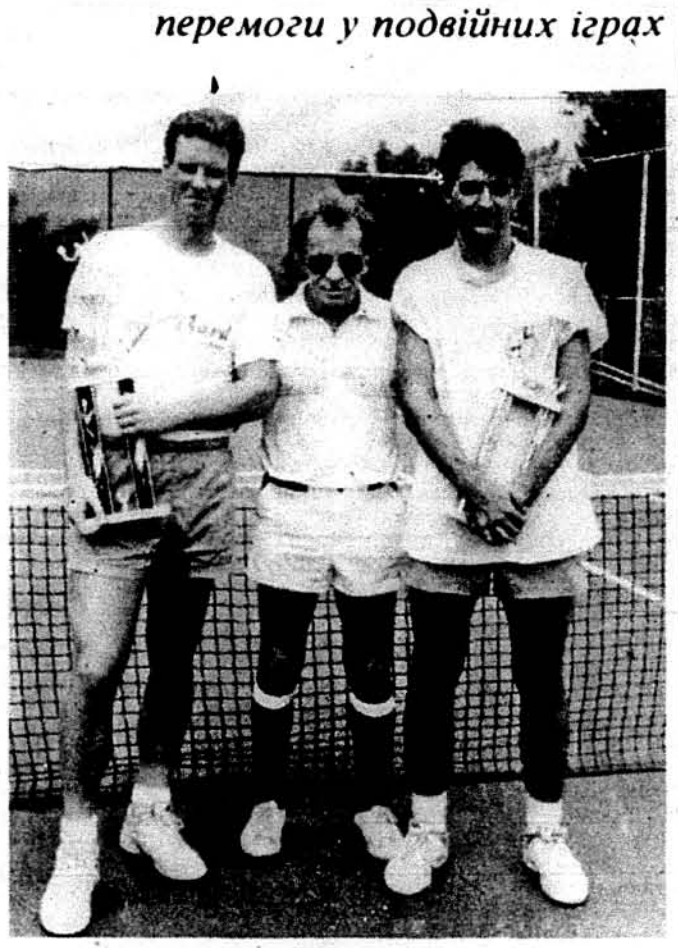
Наступна нарада представників національно-демократичних рухів народів СССР відбудеться у вересні 1988 року в Латвії.

Від Товариства Іллі Чавчавадзе (Грузія) —
Мераб Костава
Від групи „Гельсінкі-88" (Латвія)
Івер Жуковскіс
Від національно-демократичного руху Литви —
Антанас Терляцкас та Євгеніус Жуковскіс
Від Української Гельсінкської Федерації та Українського Комітету Захисту Політв'язнів
Богдан Горинь, Михайло Горинь, Зиновій Красівський, Олесь Сергієнко, Павло Скочок, Степан Хмара, Вячеслав Чорновіл.
Від партії Національно Незалежної Естонії —
Лагле Парек та Маті Вілу
Від Товариства Національного Самовизначення Вірменії —
(Буде повідомлено додатково)

12-го червня 1988 року
м. Львів

ТЕНІС НА СОЮЗІВЦІ

А. Кутко і Р. Цікало добились перемоги у подвійних іграх



А. Кутко (зліва) і Р. Цікало отримали нагороди від З. Снилика.



Ю. Савчак передав нагороди І. Гроневі (зліва) і Ю. Грабцеві.

Союзівка. — **Пара молодих тенісистів, Адріян Кутко і Роман Цікало, добились своєї першої перемоги у подвійних іграх тут в суботу і неділю, 13-го і 14-го серпня ц.р., в черговому тенісовому турнірі, що його влаштував КЛК за нагороди Союзівки.**

У фіналі Кутко-Цікало поеремогли пару Юрій Савчак — Евген Олинець у понад двогодинному маратоні висліді 6-3, 4-6, 6-4.

У півфіналах Кутко-Цікало перемогли А. Бурачинського і О. Храпливого, 6-1, 6-1, а Савчак-Олинець пару Юрій Попель і Олесь Попович вислідом 6-0, 6-1.

Не зважаючи на спеку і вологість, у змаганнях взяло участь вісім пар. У групі переможених перше місце здобули Ігор Гронь і Юрій Грабець перемогою над Міляном Обрадовичем і Володимиром Дзіваком, 6-1, 6-1.

Турнір перевели інж. Роман Ракочий, ст., Ю. Савчак, Ю. Попель, О. Попович і Зенон Снилик.

Наступний турнір на Союзівці — це крайові чемпіонати УСЦАК в днях від 2-го до 5-го вересня. Зголошення приймає інж. Р. Ракочий, 158 Manor Ave., Cohoes, N.Y. 12047 до 24-го серпня ц.р.

ТИСЯЧОЛІТТЯ В КОЛЕГІЇ УКРАЇНСЬКОЇ МАРІЯНИ У ДЕЙТОНІ



Вестибюль головної бібліотеки.



Прапори на головній площі університету.

Заходами Владики Роберта, Дирекції Марійної Бібліотеки Дейтонського університету та Колекції Української Маріяни, від 11-го до 25-го червня ц.р. відбулась в Дайтоні, Огайо, імпреза — відзначення Тисячоліття Християнства та ювілей 950-ліття Покрови Пресвятої Богородиці над Україною.

Імпрезу попередила мистецька виставка Марійної творчости, тобто історичної іконографії й модерної її форми, як теж загального християнського мистецтва, яка тривала два тижні між Конференцією, що відбулась 17-го червня. Виставку відкрито офіційно в суботу, 11-го червня, при участі місцевих та сусідніх гостей в мистецькій галерії Кеннеді Юніон і тривала вона до 25-го червня. Крім того вестибюль головної університетської бібліотеки та фойє Марійної бібліотеки на 7-му поверсі були виповнені експонатами. Стіни й 5 габльоток головного вестибюлю були виповнені великими побільшеннями, копіями та мистецькими оригіналами що призбирались пожертвами до Колекції Української Маріяни. Габльотки були зорганізовані тематично — літургія, церковна архітектура й мистецтво, поезія, філателія, Різдво. Фойє Марійної Бібліотеки було виповнене новітньою модерною іконографією а дві великі габльотки — референційним матеріялом бібліотечної літератури.

Конференцію о год. 9-ій ранком відкрив сам президент університету о. Раймонд Фіти. Після цього відбулися два відчити: „Духовість київського християнства" о. Жоржа Апплеярда із Пармн, та „Вплив української Церкви та московське християнство у XVII та XVIII століттях" проф. Юрія Кульчицького з Янгставну.

Перервою дня був офіційний полуденок, після чого слідували відчити: „Богородиця у візантійській літургії й духовості" о. Роберта Берінгера; „Празник Благовіщення у Східній Церкві" о. Давида Петраса; та „Марійна іконографія в Україні — Мати Божа — Мати України" проф. Юрія Лужницького. В п'ятій год. вечора в університетській каплиці під проводом Владики відправлено Вечірню з проповіддю. Настрій ввесь час був святочний. Головна площа університету була вдекорована 22-ма естетичними білими прапорами до Тисячоліття, відзначення якого тривало протягом двох тижнів. Хоч програма була дещо змінена від запланованої (відмовою одного прелегента в останньому тижні та відсутністю замовленого хору п. Садовського з Клівленду), все ж імпреза була успішною і досягнула мети поінформувати місцеве громадянство про українців та наші справи. До успіху спричинились жертводавці й ентузіястичні приятелі, розкинені по всьому світі. Панство Карпенки з Дітройту особисто привезли свою виставку церков та хрестів, мапу писанок з різних областей України. Василь Ільчишин, власник підприємства „Дністер" з Клівленду, безкорисно випозичив прегарний модель дерев'яної церкви більш як на місяць до нашої диспозиції.

Траплялись і драматичні події. Прочитавши у травні в Церковному Віснику про Чорнобильську Мадонну Марусі Яроцької з Австралії, кинулись ми розшитувати її адресу з надією дістати ікону для виставки. За порадою о. Бутринського, звернулись негайно до Владичої Палати у Мельборні допомогти порозумітись із мисткинею. Яка ж радість із несподіванкою сплелись, коли 9-го червня прибув пакет із трьома плякатами Чорнобильської Мадонни, вказівками, як уладити експонат та з сердечним листом мисткині. За протекцією нашого рамкаря, що обвів плякат чорним паспарту, ми встигли повісити експонат з відповідною легендою при вході до галерії. Дякуємо інженерові й мисткині Марусі Яроцькій, що із свого золотого терему щедрого серця й ентузіязму встигла прислати райську голубку радости й єдности з нами. Вдячність наша і Владиці Іванові за поміч, мисткині Галині Мазепі із Каракасу, Венесуеля, за модерну ікону; Зої Лісовській-Нижанківській та її доні Ладі за їхні чудові картини, головно за Шевченківську-українську Мадонну „Тая мати". Мистці з Канади та стейтів також прислали свої твори: В. Литвин, Віра Позняк, П. Шостак, Х. Сеньків О. Лукомська, Р. Багатудин, С. Бернадин, Б. Божемський, М. Дмитренко, О. Канюка, Я. Кіналь, Б. Кондра, О. Лукомська, О. Маришук, Б. Маланій, В. Мазепа, Х. Сеньків, Я. Сумач-Мілс, І. Твердохліб, В. Варварів, Л. Винарська, Аля Мосійчук, Галина Конопала.

Велику увагу звернули на себе праці мисткині Віри Позняк з Торонто історичного жанру: два образи із походу Ігоря на половців й один — Оборона Почаїва. Головно „Прощання Ігоря з киянами" перед віходом у поле бою своєю композицією, кольористикою, динамікою, деталями, займали чужинців та своїх. Це чудовий приклад історично-літературної тематики, який так дуже надається для поширення мистецької ідеї Марійних тем. Приготування до імпрези почались у серпні минулого року. Закуплено 2,500 карток: Почаївської, Нерушимої Стіни та Великої Панагії, які ми передрукували із відповідним текстом та розіслали по Америці, Канаді та заграницю. З карткою Великої Панагії пов'язана теж драма. Із заблуканої картки з Італії побачили ми, що вона видана в Міляні, видання Анкора. Відразу написали листа з проханням продати 1,000 штук. Після кількамісячної креспонденції, тобто, нашого розпучливого листування без відповіді, звернулись до проф. Люіджі Гамберо, Коледжіо св. Марії, в Римі відшукати й купити для нас картки. По кількох тижнях ми одержали з Італії 500 карток, які теж передрукували й розіслали всюди — до Югославії, Бразилії, Австрії, Риму..

Отже, завдяки приятелям, жертводавцям, ентузіястам чужинцям і своїм, ми змогли у цьому відокремленому закутку дати доказ нашої творчости, віри, віддання християнським ідеям, культу Пресвятій Богородиці. Дякуємо усім нашим добродіям, яким сниться правда й побіда і без яких ми ніколи не змогли б ані розбудувати центру Колекції Української Маріяни, ані доказати світові про це.

При цьому звертаємо увагу усім, які здезорієнтовані неточними оголошеннями в останніх публікаціях Марійної Бібліотеки, що до і для Колекції Української Маріяни є тільки одна правильна і докладна адреса, яку слід дуже точно писати, без уваги на „помилкові" чи тенденційні написи. Без цього кореспонденція й чеки йдуть куди інде і ми, тобто Колекція Української Маріяни, назавжди їх втрачаємо. Подаємо точну адресу: Ukrainian Marian Collection, Marian Library, University of Dayton; Dayton, Ohio 45469.

На „Бобрівці" таборували найменші



Учасники підтабору ведуть хоровод.

(С. Андрушків). У днях 9-24-го липня ц.р. відбувся на пластовій оселі „Бобрівка" в Коннектикат експериментальний підтабір для 7-8 річних новаків і новачок.

Табір був призначений особливо для тих, які перший раз перебувають далеко від дому, в нових обставинах, перший раз таборують. Щоби цей перехід був гладкий, сприємливий і щоб заохотити юних учасників до майбутнього пластування була переведена особлива програма спеціяльно пристосована для цієї вікової групи. Табір відбуло 14 дітей — 8 новаків і 6 новачок. Провід табору складався з коменданта д-ра Теодозія Самотулки, автора історичного комплексу ігор для найменших п.н. „Сторожі родинного вогнища", який був перший раз переведений на цьому таборі. Допомагали йому в цьому пластуни сеніори Святослав Петрів, Надя Чемеринська, Оля Царинник та Світляна Андрушків.

Новачата відбули прогульку до руїн 200-літньої фарми, вивчаючи як жили люди в давнину, відвідали на човнах хатки бобрів, вивчаючи життя цих цікавих сотворінь в природі, купались в озері та пережили багато гарних спільних хвилин. Табір відвідали Сестри Служебниці з релігійною гутіркою та крайова комендантка новачок Людмила Дармограй.

Адміністрація оселі „Бобрівка", в особах Роми та Павла Черепахів, робила все можливе щоб діти були забезпечені всім необхідним, витворюючи при тім родинну, теплу атмосферу. Судячи по веселих, задоволених обличчях учасників та їх батьків, підтабір для найменших новачат осягнув свою мету — в колі своїх ровесників новачата набули нові знання з природи та української культури, спільно пережили багато гарних подій та зав'язали перші вузли пластової дружби.

Економіка...

(Закінчення зі стор. 2)

цяти більйонів єн виконують державне замовлення на оборону.

Двадцять держав Европейської економічної спільноти на конференції в червні в Ганновері, Німеччина, ствердили задовільний економічний стан, бо індустрійна продукція зросла на 3.5 відс., продаж на 5.5 відс., безробіття без змін, 15.4 мільйонів на 322 мільйонів населення, у ЗСА 6.5 на 238, останнього року зросло на 17 мільйонів, в Японії 4 на 121 мільйонів населення, з пересічним річним доходом на родину 9.6 мільйонів долярів, у ЗСА 17.5, а в Японії 16.5 мільйона долярів. Устійнили спільний торговельний ринок, запропонували створити один центральний банк і одну спільну валюту для вільної торгівлі. Через спротив Великобританії і Франції справу відложено на шість місяців, вибравши спеціяльну комісію.

14-та з черги річна конференція (8-ма і остання для президента Р. Регена) сімох індустріяльних країн — ЗСА, Великобританії, Японії, Західня Німеччина, Канади, Франції і Італії — в Торонто закінчилися успішно. Ствердивши задовільне економічне положення, устійнили програму дальшої економічної співпраці „сімки", боротьбу з наркотиками і тероризмом за виїмком здержання субсидій для фармерів, яку відложено до наступної конференції. Обговорено без оприлюднення і політичні проблеми. На закінчення прем'єр-міністрів Великобританії М. Тачер, велика приятелька Регена, канцлер Г. Коль і прем'єр Б. Малруні, прощаючи президента Регена, подякували за восьму річну товариську співпрацю і вмілий провід, в добробуті і мирі не лише своєї держави, але і цілого світу, зокрема доброго ініціятора світової економії та за нав'язання тісніших зв'язків з СССР і поширення торговельних зв'язків зі східньоевропейськими державами.

УОКЦентр у Філядельфії готується до чергового сезону

Хоч яким дошкульно гарячим деколи видається цьогорічне літо, воно, однак, проходить якось надзвичайно швидким темпом. Ще кілька тижнів, і воно почне поволі вгасати. Спорожніють тоді пляжі та інші відпочинкові оселі, повернуться з далеких мандрів щасливі прогульковці, загомонить по школах дітвора, і життя знову повернеться до своєї течії тільки, можливо, з деякими новими ідеями, розбудженим ентузіязмом і надією на ще цікавіший наступний рік чи сезон.

Проте дирекція УОКЦентру на чолі зі своїм невтомним президентом д-ром Черником не мала відпочинку. Не зважаючи на літню спеку, багато членів дирекції безнастанно клопоталися дальшою долею Центру. На своїх численних програмових і позапрограмових сходинах радили і плянували не раз далеко за північ. У висліді того заплянований цілий ряд цікавих імпрез на сезон, що вже невдовзі почнеться. Початок новому сезонові дасть величаве благословення нової добудівлі Центру, яке відбудеться 17-го вересня о год. 6:30 вечора. Відтак буде традиційне відкриття сезону з розваговою програмою і коктейлем. У розваговій частині візьмуть участь артистка легкого жанру Люба Ґой і вокальний секстет нюйоркської „Думки".

Наступною імпрезою, що відбудеться 30-го вересня, буде образотворча виставка відомого мистця Рема Бгаутдина. Вийнятково цікавою імпрезою на терені УОКЦентру і взагалі української громади Філядельфії та околиці був минулорічний показ моди, що його підготовила і надзвичайно вміло вела Дзвінка Захарчук. Імпреза мала наскрізь професійний характер і усім дуже сподобалася. Висловлювались побажання, щоб таких імпрез було більше. З уваги на широке зацікавлення, пані Дзвінка підготовляє на 30-те жовтня черговий показ моди з обідом.

В дальшому заплянований великий різдвяний базар, а в січні — традиційний Щедрий Вечір. Докладніші інформації про кожну імпрезу зокрема будуть оголошені згодом. А наразі конечним є тільки пригадати, що УОКЦентр, з огляду на потрібну, але коштовну розбудову, знаходиться в доволі критичній фінансовій ситуації. Відомо, що його існування залежить виключно від щедрої підтримки усієї нашої громади Філядельфії і околиці.

Численною участю у всіх заплянованих Центром імпрезах ми, без сумніву, причинимося до підтримки у його пекучих потребах.

Д. Ф.

ЗАКОНОПРОЄКТ, ВКЛЮЧЕНИЙ нишком-тишком у проєкт оборонного бюджету, може спричинити зудар осінню у питанні видатків на інавгурацію нового президента. Цей новий законопроєкт пропонує, щоби оплачування приватних прийнять були частинно покривані даними кандидатами чи радше фондами з їхніх виборчих кас.

НАУКОВЦІ І ДОСЛІДНИКИ в лябораторії Синсиннатського університету винайшли нові ліки для хворих на пістряка костей. Цей новий лік улегшує хворим на рака костей всі ці болючі страждання, які вони переходять, а крім того не має він жадних інших ефектів, як це трапляється з морфіною чи іншими ліками проти болю.

ПРОДОВЖУЮЧИ СВОЮ виборчу кампанію, а рівночасно відповідаючи на критику президента Роналда Регена з надією запобігти дальшому атакуванню, губернатор Майкл Дукакіс заявив, що буква „Л" його кандидатури репрезентує слово „лідершип", а не як сказав Реген потрійне слово „лібералˮ, ліберал і ще раз ліберал".

Москва...

(Закінчення зі стор. 1)

мова, Вакіль сказав: „Авторитетними і достовірними є лише ті заяви, які походять від уряду Афганістану".

Дві партизанські організації, що базуються у Пакістані, заявили, що Кундуз все ще перебуває у руках муджагедінів.

На даний момент в Афганістані залишається коло 50,000 совєтських військовослужбовців. Як заявив представник Державного департаменту Чарлз Редмен, останніми тижнями совєтські війська виводяться з Афганістану прискореними темпами.

Перебудова...

(Закінчення зі стор. 2)

сталінсько-брежньовському розпалюванню ворожнечі й недовір'я між українцями.

Співдружність є шляхом для взаємного запліднювання знанням й ідеями між діячами України й еміграції, між Україною і Заходом на всіх рівнях, на основах взаємної пошани. Не здаючи своїх принципових позиції, треба говорити про те, що нас може єднати. Ми, попередня еміграція, були першими носіями правди про „білі плями". Тепер гласність дозволяє їх виповнити (наприклад, голод 1932-33). Не одна ще добра ідея чекає на наші взаємні доповнення.

Контакти треба поширювати, а не їх уникати, всупереч нашим песимістам та супероберeжним колам, щоб руйнувати а не скріплювати „Берлінську стіну" ізоляції між Україною і діяспорою. Берімо приклад з поляків, жидів, вірменів, балтійських народів. Суть справи зводиться не до перебільшеного оптимізму, а до збільшеного активізму за всяких обставин. Навчімся цього від жидів.

Послухаймо Дмитра Павличка: „Патріотизм це не гнів і роздратування, а любов і підмога", „...потрібні принципові глибокі зміни в ідейному настрої мільйонів людей" („Нові Дні", Торонто, квітень 1988, стор. 13)

Розбудовуймо українські позиції і взаємно себе доповнюймо засобами наступального активізму по обох боках українських кордонів. Іншої реальної альтернативи для збереження нашого народу і розбудови його оборонних позицій у сучасній світовій ситуації нема!

Навчімося добиватися позитивних наслідків всенаціональним фронтом!

ВІДІЙШЛИ
● ВІД НАС ●

АЛЕКСАНДЕР КОССАК, член УНС Відд. 174-го Т-ва „Ватра" в Дітройті, Миш. помер 22-го липня 1988 року на 63-му році життя. Нар. 1925 року в Дрогобичі, Україна. Членом УНС став 1968 року. Залишив у смутку дружину Нелю, доньок д-р Марію Коссак з мужем і мгр інж. Ірену Коссак та ближчу і дальшу родину в Америці й Україні. Похорон відбувся 24-го липня 1988 року на цвинтарі Оливна Гора в Дітройті, Миш.

Вічна Йому Пам'ять!

Атанас Слюсарчук, секр.

ІВАН МИКОЛЮК, член УНС Відд. 106-го ім. св. Миколая в Чикаго, Ілл., помер 7-го вересня 1987 року на 89-му році життя. Нар. 1897 року в Україні. Залишив у смутку дочку Гелен Войчік і сина Александра з родинами. Похорон відбувся 11-го вересня 1987 року на цвинтарі св. Миколая в Парк Ридж, Ілл.

Вічна Йому Пам'ять!

Управа

ЗЕНОН ПАВЛОВИЧ, член УНС Відд. 437-го Т-ва „Самопоміч" в Рочестері, Н.Й., помер 1-го липня 1988 року на 29-му році життя. Нар. 10-го січня 1960 року в Рочестері, Н.Й. Членом УНС став 1982 року. Залишив у смутку маму Стефанію, брата Тараса та ближчу і дальшу родину: Михайлину, Дмитра, Франка, Любу, Любомира, Ореста і Марію. Похорон відбувся 6-го липня 1988 року на цвинтарі Святого Гробу в Рочестері, Н.Й.

Вічна Йому Пам'ять!

Малинівська, секр.

Фантастична...

(Закінчення зі стор. 2)

Вертаючись, проте, до фабули фільму „Фантастичної подорожі", важко передбачити, що така подорож з участю людей, стане, колись справжньою дійсністю. Бо хоч в природі за приклад такої мініятюризації можуть правити „чорні діри" (вислід величезного стиску неорганічної матерії) важко проте подумати, щоб такий експеримент можна було будь-коли провести на органічній матерії, з уваги на небезпеку знищення цього цінного квіту її життя.

НЕПРАВИЛЬНИЙ РІК

У дописі п. н. „Українські громади об'єднано вшанували св. п. Є. Коновальця" в Денвері („Свобода", ч. 146 з 3-го серпня ц.р.) є друкарський чортик. Має бути: „...на Першому Конгресі Українських Націоналістів у Відні в 1929 році постала Організація Українських Націоналістів". — І. Костюк.

НЕ „ЗАКОРДОННОЇ", А „ЗАКОННОЇ"

У третій частині статті д-ра Михайла Воскобійника п. н. „Перебудова для України і для діяспори" („Свобода" ч. 157 з 18-го серпня) у третьому абзаці першої колонки у другому реченні має бути „законної потреби..." Ред.